

Kamers met Kansen Osdorp

Toetsing van een woon, leer- en begeleidingsconcept

Deelrapportage I

Bilthoven, mei 2013

Jeroen de Groot
Bob Horjus

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Samenvatting	3
1. Inleiding en probleemstelling	4
2. Onderzoeksaanpak	4
3. Resultaten	6
3.1 Programmatheorie	6
3.2 Beschrijving KmK Osdorp	9
3.3 Verschillen concept en uitvoering	10
3.4 Toetsing aan de procestheorie	12
4. Conclusies	13
5. Aanbevelingen	15
Geraadpleegde bronnen	17
Bijlagen	20

Samenvatting

In opdracht van de DMO Amsterdam is de uitvoering van het project Kamers met Kansen Osdorp tegen het licht gehouden en geanalyseerd en zijn enkele aanbevelingen voor verbetering gedaan.

Hiervoor hebben wij een tiental – zowel zwaar als licht begeleide - jongeren geïnterviewd, hun coaches, een 3-tal maatjes, alle samenwerkingspartners en de projectleiding.

In grote lijnen wordt het concept van wonen-dagbesteding-begeleiding uitgevoerd volgens het voorgenomen beleid. De meeste jongeren zijn blij met een dak boven hun hoofd, tevreden over de begeleiding en de trainingen en kunnen meestal hun opleiding succesvol afronden.

Maar zoals vaker is de praktijk ook weerbarstig. Zo blijft het lastig de juiste mix van jongeren binnen te krijgen, er stromen regelmatig “te zware” jongeren in. Dat kost veel begeleidingstijd waardoor andere zaken in het gedrang komen. Bovendien leven de jongeren onder een aantal moeilijke condities: de huren zijn volgens de meesten te hoog waardoor een extra bijbaantje nogal eens noodzakelijk is. Daarnaast blijkt een goede band met de omgeving opbouwen geen sinecure: regelmatig was er sprake van lawaaioverlast door zowel jongeren als kinderen van buurtbewoners en soms lagen de galerijen bezaaid met rommel. Hierin is de laatste tijd echter verbetering opgetreden, niet in de laatste plaats door het werk van de huismeester. Ander punt is dat de functie van maatje verduidelijking behoeft, zeker als zij in een latere fase taken van de coaches over nemen.

Samenwerkingspartners communiceerden in de onderzoeksperiode niet altijd even helder, maar er zijn op dit vlak reeds verbetervoorstellen gedaan. Een belangrijk streven naar een vergroot eigenaarschap van de bewoners van het proces binnen de KmK is nog niet zichtbaar. Wel zijn enkele initiatieven door jongeren genomen waaruit blijkt dat jongeren hun talent dienstbaar aan de KmK willen maken.

1. Inleiding

Op de officiële opening van de KmK Osdorp op 30 november 2011 hebben vertegenwoordigers van verschillende betrokken organisaties blijk gegeven van hun enthousiasme over dit project. Omdat al snel bleek dat participanten graag wilden weten hoe het KmK concept in Osdorp in de praktijk uitwerkt, is op verzoek van de projectleider een onderzoeksvoorstel geschreven.

Dat is uiteindelijk uitgemond in een opdracht van de DMO Amsterdam, met de volgende onderzoeksvragen:

Hoofdvraag:

Wat is de werkzaamheid van het preventieve KmK-project Osdorp in Amsterdam en hoe kan deze verbeteren?

Subvragen:

Wat zijn de participatiemogelijkheden in genoemd KmK-project? (deel I)

- Hoe kan participatie van bewoners worden vergroot?
- Wat zijn haalbare vormen van participatie?
- Leidt het gehanteerde concept/de methode tot grotere participatie?
- Heeft dit effecten op maatschappelijke participatie na het verlaten van het KmK project?

Met betrekking tot de financiering (deel II):

- Hoe kan de gevoerde methodiek van het KmK-project de exploitatie gunstig beïnvloeden?
- Wat zijn de kosten en baten van een KmK aan de hand van een value for money analyse?

2. Onderzoeksaanpak

2.1 Voorgenomen aanpak

Wij zouden ons richten op overeenkomsten en verschillen wat betreft het voorgenomen beleid enerzijds en de uitvoering ervan anderzijds. Aan de hand van gevonden verschillen konden we aangeven wat er volgens plan wordt uitgevoerd of wat nog niet geheel is geïmplementeerd en we kunnen suggesties doen voor verbetering. Uiteraard moet altijd rekening worden gehouden met voortschrijdend inzicht van de participanten waardoor gaandeweg, ook gedurende ons onderzoek, veranderingen worden aangebracht in het concept.

Als eerste zou een procesbeschrijving worden gemaakt gebaseerd op de publicaties van de KmK tot september 2012. Dat levert een voorlopige praktijkbeschrijving op een aantal aspecten van de KmK op die we later zouden aanvullen met gegevens uit de interviews met alle betrokkenen en de uitkomsten van een Praktijkanalyse die ongeveer tegelijkertijd met ons onderzoek zou worden uitgevoerd door studenten van de HvA. Na de interviews zouden we in een analyseschema de kolom "Uitvoering KmK-concept" invullen, en vervolgens de verschillen tussen voorgenomen en uitgevoerd concept zichtbaar maken. Daaruit zouden we conclusies trekken om aanbevelingen te kunnen opstellen.

Tenslotte zouden we een aparte studie doen naar mogelijke, meer efficiënte instrumenten die de exploitatiekosten van de KmK kunnen drukken. Immers de achterliggende gedachte van het KmK-concept is steeds geweest dat de mate van zelfstandigheid en de vaardigheden van de jongeren na verloop van tijd voldoende zijn om zelf meer ter hand te nemen en zodoende de ondersteuning van met name coaches te doen verminderen.

2.2 Uitvoering

Na de goedkeuring voor de start van het onderzoek is een globaal uitvoeringsplan opgesteld waarin de benodigde activiteiten met een tijdsplanning zijn opgenomen. Spoedig daarna bleek de Hogeschool van Amsterdam (HvA) een aantal studenten in te zetten voor onderzoek bij hulpverleningsprojecten in Amsterdam, waaronder het KmK-project Osdorp. Vooraleerst was de gedachtegang dat wij daarvan gebruik zouden kunnen maken, zeker om de te onderzoeken doelgroep niet teveel te belasten met enquêtes, interviews e.d. Al spoedig bleek dat de HvA-studenten zich uitsluitend op de interne begeleiding van bedoelde projecten zouden richten volgens een vaststaand format. Dat hebben wij bestudeerd en vervolgens besloten om toch een eigen instrumentarium te ontwikkelen, vooral omdat ons onderzoek een veel breder karakter heeft. Overigens wilden wij wel gebruik maken van de Praktijkbeschrijving als onderdeel van de totale opdracht van de HvA-studenten.

Wij hebben een 3-tal vragenlijsten ontwikkeld voor de onderzoeksgroepen 'jongeren', 'coaches' en 'samenwerkende partners'. Daarnaast is een analyseschema opgesteld waarin opgenomen de aspecten die onderdeel vormen van het Osdorpse KmK-concept zoals destijds bij de start voorgenomen.

Er is eerst een aantal documenten van de KmK Osdorp bestudeerd en voor aanvullende informatie verschillende gesprekken met de projectleider gevoerd en een interview gehouden met degene die de intake afhandelt. Wij hebben na bestudering van de KmK documenten een matrix van doelen en hypothesen gemaakt (zie bijlage 1) waarmee we een aantal bepalende indicatoren voor de ontwikkeling van de KmK konden destilleren. Die zijn voor ons leidraad geweest om de vragenlijsten samen te stellen.

Vervolgens zijn 10 jongeren en hun coaches geïnterviewd als mede de samenwerkingspartners DMO Nieuw West, woningcorporatie Eigen Haard, ROCvA/LEC en de lokale politie. Ook is een formeel interview met de projectleider afgenomen. Tenslotte hebben we de huismeester bevroegd.

Tijdens de uitvoering zijn wij regelmatig gestuit op dagelijkse problemen in de KmK zoals het niet komen opdagen van jongeren bij onze afspraken. In nauwe samenwerking met enkele coaches konden we uiteindelijk van zowel de zware als de lichte categorie jongeren voldoende respondenten interviewen.

Tenslotte merken we op dat de rapportage is gebaseerd op gegevens en gebeurtenissen tot half april van dit jaar.

3. Resultaten

3.1. Theoretisch kader

3.1.1 Inleiding:

In deze rapportage zullen we ingaan op de programmatheorie, die te zien is als een theoretische verantwoording voor de werkzaamheid van programma's. Een programmatheorie bestaat uit twee onderdelen. Als eerste de programma impact theorie die beschrijft wat de belangrijkste werkzame mechanismen zijn die aan het programma ten grondslag liggen. De vraag die hier beantwoord wordt is: Zou dit programma in theorie werkzaam kunnen zijn? Als tweede is er een programma proces theorie die beschrijft hoe de (al dan niet werkzame) mechanismen aangewend worden om de doelgroep te beïnvloeden. Vraag hierbij is: Hoe efficiënt is het programma georganiseerd. In het kader van het opstellen van de programmatheorie zullen we een analyse doen van de relevantie van de belangrijkste kenmerken van het programma en van de doelen die opgesteld zijn door de ontwikkelaars. Vervolgens wordt in de literatuur gezocht naar aspecten met betrekking tot effectieve implementatie en in dat licht wordt de KmK Osdorp nader bekeken.

3.1.2 Programma Impact theorie.

Kenmerken van de Kamers met Kansen Osdorp

- **Doelgroep: Jongvolwassenen die bij de overstap naar volwassenheid dreigen te marginaliseren.** Dit kenmerk heeft meer te maken met de vraag dan met een programmatheorie. Het feit dat er in Nederland ongeveer 50 projecten zijn die zich met deze doelgroep bezig houden duidt erop dat het niet om een fictieve doelgroep en om een fictieve vraag gaat.
- **Er wordt ingegrepen op drie domeinen: Wonen, dagbesteding (werken/leren) en persoonlijke ontwikkeling.** In de literatuur vinden we aanwijzingen dat interventies die ingrijpen op meerdere levensdomeinen groter invloed hebben dan interventies die slechts op één levensdomein verandering beogen. Van multi-level programma's in sociale gezondheidsprojecten is bekend dat ze duurzamer effecten hebben (Sallis & Owen, 2002. Sallis et al., 2006). Hetzelfde geldt bij de preventie van geweld (Hemphill & Smith, 2010). Analooq hieraan geven Mannes et al. (2005) aan dat het loont om zich te richten op interventies in de context / omgeving, omdat anders wijzigingen niet beklifven. Hoewel het programma van de KmK niet echt een ecologisch programma¹ genoemd kan worden (Bronfenbrenner, 2007) kan het voordelig uitpakken wanneer, zoals bij de KmK de drie genoemde levensterreinen integraal worden beïnvloed.
- **Jongvolwassenen wonen samen in één wooncomplex.** Het gegeven om jongeren die veelal niet over een grote stabiliteit beschikken samen te laten wonen is niet onomstreden. Dishion, Véronneau, & Myers (2010) lieten in hun studie zien dat het veelal niet verstandig is om marginaliserende jongeren bijeen te brengen. Er zou dan makkelijk een 'toxic mix' kunnen ontstaan in plaats van de positieve 'magic mix' waar de KmK zich graag mee tooit. Mensen hebben nu eenmaal de neiging om zich aan te passen aan het heersende sociale klimaat. Dat is ook precies wat Klucharev et al. (2009) en Keizer et al. (2008) in hun onderzoeken vonden: Klucharev et al. beschreven in hun onderzoek dat geen enkele proefpersoon zich kon onttrekken aan de invloed dat een groepsgemiddelde op hen had en Keizer et al. vonden met hun 'Broken Window' theorie dat mensen de indruk van het sociale klimaat en dus hoe ze zich in die omgeving dienen te gedragen ontleenden aan de staat van onderhoud van de

¹ Heeft zijn een invloed op meerdere niveaus: micro-, meso-, exo-en macro-niveau.

omgeving: een slecht onderhouden omgeving nodigt uit tot antisociaal gedrag en een onderhouden omgeving dwingt respect en het achterwege laten van antisociaal gedrag af. Toch zijn er studies die aangeven dat er wel degelijk sprake kan zijn van een positieve 'magic' mix. In de eerste plaats zien we dat op scholen, waar van toxische situaties sprake kan zijn rond pesten. Het DfES (2002) liet zien dat een zekere mate van participatie in de vorm van leerlingenraden een bijdrage kan leveren aan positiever klimaat op scholen. Een positiever klimaat of zoals hij het noemde: '*een moreel klimaat*' is ook het punt dat Kohlberg (in Boom & Brugman, 2005) zag als een belangrijker en efficiënter manier om gedrag van individuen te beïnvloeden dan het beïnvloeden van de individueel morele attitude. De vraag is hoe de omgeving positief beïnvloed kan worden zodat individuen zich positiever gaan gedragen. Hiervoor worden in de wetenschappelijke literatuur een aantal suggesties gedaan:

- Het vergroten van sociale cohesie onder de betrokkenen. Over de aan elkaar verwante begrippen sociale cohesie, sociaal kapitaal, civil society bestaat bijzonder veel wetenschappelijke literatuur². Bijna zonder uitzondering laten ze zien dat een grotere sociale cohesie goed is voor bijna alle persoonlijke en sociale processen. Onder andere doordat betrokkenen elkaar informeel ondersteunen en informeel sociale controle uitoefenen (Linders, 2009). Ook laten ze zien dat het bijdraagt aan burgerschap als zijnde het bijdragen aan het gemeenschappelijk goed (Flap & Völker, 2005) en aan het vormen van gemeenschap waarin ieder zijn positieve bijdrage heeft. Omgekeerd hebben meta-analyses van Lerner et al. (2011) en Catalano et al. (2004) laten zien dat een vergroting van sociale cohesie positieve effecten heeft op de individuele ontwikkeling van jonge mensen. Voor de KmK kan het betekenen dat men de sociale cohesie binnen de organisatie vergroot; men kan het sociaal kapitaal binnen de eigen netwerken van de jongeren stimuleren en men kan een bijdrage leveren aan de sociale cohesie in de directe woonomgeving. Kritischer geluiden met betrekking tot sociale cohesie komen van van Stokkom en Toenders (2009), Flap en Völker (2005) en Lub (2013). Ze tonen aan dat alleen sociale cohesie mensen nauwelijks verder helpt, het lijkt nodig dat mensen zich (laten) organiseren om problemen aan te pakken ofwel dat ze gebruik maken van personen of instanties die hen vooruit kunnen helpen.
- Een verzorgde omgeving. Zoals eerder is aangegeven is zijn er aanwijzingen dat mensen een sociale norm afleiden van de verzorging van de woonomgeving. Gevolg is dat men zich socialer gedragen zal in een omgeving die netjes is en waarvan blijkt dat 'eigenaren' van die omgeving deze waardevol vinden (Keizer et al. 2008).
- Leeftijdsmenging als bescherming tegen statuscompetitie. Recent is er meer aandacht voor leeftijdsmenging (de Vos, 2012; Scales et al., 2006) als een bescherming tegen een negatieve sociale norm binnen groepen. Die negatieve sociale norm zou het gevolg kunnen zijn van statuscompetitie die vooral plaatsvindt onder groepen kinderen en jongeren van gelijke leeftijd en status. Er wordt verondersteld dat een groter variëteit in status, die het gevolg is van leeftijdsmenging, mogelijk rust kunnen brengen, omdat de plek in de hiërarchie helderder is en jongeren zich minder hoeven te bewijzen. Binnen de KmK is statusongelijkheid bewust ingevoerd doordat maatjes een rol in de begeleiding spelen en sinds kort doordat men hoofdbewoners per wooneenheid wil gaan aanstellen. Hiermee gaat het model lijken op wat

2 Dekker, 1994; Dekker, 2004; Dekker, 2008; Flap & Völker, 2005; Fukuyama, 2001;

werd bedoeld met het nastreven van een Magic Mix (Horjus, de Groot & Horjus, 2006) zoals dat voorheen gebeurde in KmK's werd nagestreefd.. Overigens bestaat er geen empirisch onderzoek naar dit fenomeen bij deze leeftijdsgroep.

- Het terugdringen van chaos. We mogen niet van een KmK verwachten dat het ooit een Utopia zal worden. Integendeel, negatief gedrag en gebeurtenissen zullen een structureel onderdeel uitmaken van het functioneren van alledag. Aangezien Boom en Brugman (2005) aangeven dat het antisociaal gedrag een sterkere invloed op de perceptie van het morele klimaat heeft dan andersom het morele klimaat invloed heeft op antisociaal gedrag vraagt dit punt om nader beleid. Het terugdringen van chaos wordt in onze samenleving meestal opgelost door directief ingrijpen door een lijnfunctionaris en niet door gelijken. Er zijn dan ook in de literatuur aanwijzingen dat in chaos autoritair leiderschap geëigend is en democratisch leiderschap in rustige omstandigheden (Lewin, 1939). Veel leiders zien in chaos een veel grotere bedreiging dan het gebrek aan vrijheid en participatie en zullen chaos en overlast met topdown ingrijpen willen beëindigen. Al deze oplossingen lijken echter strijdig te zijn met het hierna te benoemen punt van het bevorderen van eigenaarschap onder bewoners van de KmK. Probleem van het zoeken naar oplossingen door het inschakelen van hoger geplaatsten is dat betrokkenen er weinig van leren. De indruk is dat ook met democratischer manieren problemen opgelost kunnen worden in een KmK. Allereerst zou beleid met betrekking tot conflicten inzichtelijk gemaakt kunnen worden met een simpele escalatieladder³ (Leathes, 2010) waarbij van elke trede wordt aangegeven wie verantwoordelijk is voor het oplossen van conflicten. Verder denken we aan het installeren van peer-mediators en het instellen van een bewonerscommissie die meedenkt en meebeslist over de handhaving van de orde in de KmK. Bij peer-mediatie lossen gelijken de conflicten op die onderling spelen. Een mediator kan in een vroeg stadium worden betrokken bij het in de kiem smoren van conflicten. Het is mogelijk om de vaardigheden langs een betrekkelijk simpel protocol aan te leren (de Winter, Horjus en van Dijken, 2010). Naar peer mediatie is veel onderzoek gedaan. Crawford & Bodine (1996) zetten in een korte review uiteen wat ze als spin-off zien van het leren oplossen van conflicten voor individuele jongeren: Het geeft groter zelfvertrouwen en assertiviteit. Verder worden genoemd: een groter gevoel van welzijn en van innerlijke controle, betere schoolprestaties en prestatiemotivatie. Verder wordt het in verband gebracht met vaardigheden die leerlingen helpen *'vooruit te komen'*: kunnen onderhandelen, kunnen plannen en duidelijk kunnen maken wat men wil (P70).
- **Er wordt gestreefd naar een zekere mate van participatie en eigenaarschap onder jongeren van de KmK activiteiten en haar beslissingsstructuren.** In de literatuur wordt participatie verbonden met een keur aan positieve uitkomsten voor zowel de gemeenschap als het individu. Voor de samenleving heeft participatie het voordeel dat beheer en onderhoud eenvoudiger en goedkoper kan worden, omdat de aan participatie verbonden gemeenschapszin er zorg voor draagt dat mensen willen bijdragen aan het gemeenschappelijk goed en zich als verantwoordelijk zien voor hun leefomgeving, in plaats van zich consument te voelen van een commercieel aanbod of overheidsbeleid (Hilhorst, 2011). Daarnaast heeft participatie ook veel voordelen voor het individu (Catalano, 2004). Het geeft gelegenheden tot het

³ http://www.conflictoplossing.org/kk_100000/coaching-voorbij

ontwikkelen van interpersoonlijke vaardigheden, het in contact komen met positieve leeftijdsgenoten en het geeft verbondenheid in een groep. Daarnaast draagt het bij aan het hebben van betekenis (Damon, 2008) wat weer een positief effect heeft op tal van levensgebieden van jongeren. Maar participatie is ook een normatief begrip (Sotkasiira, 2009). Het is niet zo zeer wenselijk omdat het altijd effectief zou zijn of dat het leidt tot soepele bedrijfsvoering, maar omdat participatie van jonge mensen uit het oogpunt van democratisering en mensenrechten volgens de UN nastrevenswaardig is (CRC, 2009). Het argument van het rendement en het normatieve argument maken participatie wenselijk, maar het concretiseren ervan is een andere zaak. Binnen de KmK wordt aangegeven dat men wil werken met de methoden van Welzijn Nieuwe Stijl (Combiwel, 2012) waarin zelfredzaamheid, samen sterk en participatie centraal staan: *Het eigenaar worden van de eigen situatie en het ontwikkelen van eigenaarschap voor de eigen leefomgeving. De mogelijkheid om te groeien van consument naar producent door te stijgen in de hiërarchie waarbij men zelf bij kan dragen door bijvoorbeeld buddy te worden.* Hoewel experimenteren en steeds opnieuw uitvinden van participatie(vormen) een structureel onderdeel horen te zijn van beleid lijkt in de KmK Osdorp de huidige inzet nog verre van uitontwikkeld.

3.1.3 Programma Proces theorie.

Interventies stranden vaak omdat de implementatie van de activiteiten niet goed georganiseerd is. Er is veel literatuur die criteria aangeeft voor een succesvolle implementatie. Wij hanteren veelal het ASE-model (Ajzen, 1991) om de determinanten van effectieve verandering te kunnen aangeven. Hierbij staat de A voor veranderingen van de Attitude. S staat voor verandering in de Sociale Norm en E voor veranderingen wat betreft de (gepercipieerde) eigen-Efficacy. Ajzen geeft aan dat het voor een optimale effectiviteit belangrijk is dat interventies op alle drie de determinanten invloed hebben. Voor een programma zoals de KmK Osdorp lijken de volgende criteria relevant:

- Een programma werkt optimaal als het contextueel is: Het grijpt in op de diverse integrale contexten rond het individu (levensdomeinen).
- Een programma dient een overtuiging van het nut van het programma bij betrokkenen te vestigen. Hierbij is er overeenstemming met gevoelde urgentie en normen en waarden van betrokkenen en het wekt enthousiasme bij hen. De methode en de achtergrondtheorie zijn bij voorkeur eenvoudig te begrijpen en de organisatie is consistent en doortastend (A factoren).
- Het programma dient een kritieke massa van mensen die het programma gebruikt te mobiliseren, waarbij het programma breed is ingezet door alle relevante instanties in de context. Alle relevante professionals en vrijwilligers dienen getraind te worden; belangrijke opinieleiders steunen het programma en media besteden regelmatig aandacht aan het onderwerp (S factoren).
- Betrokkenen dienen zich de methode 'eigen' te kunnen maken, doordat zij allen een training hebben gehad; uitvoerenden moeten ruimte hebben om te experimenteren met de methode en deze aan kunnen passen aan hun situatie; de doelgroep moet kunnen participeren in het programma, in dit geval om eigenaarschap te realiseren (E factoren).

3.2 Beschrijving concept KmK

De KmK Osdorp bevindt zich in een nieuw flatgebouw waarin zowel gezinnen als jongeren zijn gehuisvest en waar allerlei voorzieningen in de directe omgeving zijn. Wooneenheden bestaan uit 4 kamers en 2 wasvoorzieningen. Aan de achterkant van de flat bevinden zich tuinen en ernaast ligt een afgeschermd speeltuin. De begeleiding heeft een werkplek in een van de eenheden. De KmK biedt woonruimte aan maximaal 72 jongeren.

De KmK Osdorp hanteert een zogenaamde integrale benadering van jong volwassenen (18-26) met een hulpvraag. Op zowel huisvesting, onderwijs als arbeid worden voorzieningen getroffen waarbij de betrokkene onder begeleiding zijn bij de start opgestelde persoonlijke doelen tracht te realiseren binnen een beperkte periode (max. 18 maanden). Onderwijskwalificatie is gericht op minimaal MBO-2-niveau: de startkwalificatie voor een kans op de arbeidsmarkt.

In een gezamenlijke huisvestingssituatie met ten hoogste vier personen wordt zowel individuele als groepssteuning op het vlak van schuldsanering, zelfstandig wonen, budgetteren, samen wonen, weerbaarheid opbouwen, conflicten oplossen e.d. geboden. Na een aantal maanden kunnen deze jongeren elkaar ondersteunen op verschillende vlakken zoals PC-support, koken, klusjes binnen de wooneenheid, huiswerk maken (procestheorie). Van consument naar producent van de eigen vooruitgang (Duncan e.a. 2007). Eigenaarschap komt dan in zicht.

Combiwel is de welzijnsorganisatie die met Kamers met Kansen een nieuwe werksoort is begonnen. Bij Kamers met Kansen wordt gewerkt conform Welzijn Nieuwe Stijl. Combiwel gaat uit van de kracht van de burger, dus zowel jongeren als bewoners. Combiwel heeft de visie dat HBO-ers in staat moeten zijn zelfstandig te werken en gebruik te maken van elkaars kennis en kunde. Het profiel jongerencoach (documenten functiebeschrijving en competentieprofiel) beschrijft de taken, verantwoordelijkheden en vaardigheden die een jongerencoach moet bezitten (Combiwel, 2011). Het gaat hierbij om activeren, jongeren weerbaar maken, versterking van het eigen netwerk, empowerment en het vergroten van eigen verantwoordelijkheid op weg naar zelfstandigheid. Dit kan worden bereikt door de inzet van een persoonlijke coach met wie regelmatig de voortgang wordt besproken. Ook is er de mogelijkheid de jongere te matchen met een maatje dat ondersteuningsactiviteiten kan verrichten. De filosofie hierachter is dat maatjes na verloop van tijd begeleidingstaken van de coach kunnen overnemen (zie verder bijlage 2)

3.3 Verschillen concept en uitvoering

De uit de vraaggesprekken voortgekomen gegevens hebben we verwerkt in de kolom "Praktijkbeschrijving" waardoor we Beschreven beleid en uitgevoerd beleid in 2 kolommen naast elkaar hebben gezet en zo met elkaar konden vergelijken. Verschillen zijn opgesomd in de laatste kolom van de matrix (zie bijlage 2).

Een overall beeld is dat jongeren over het algemeen tevreden zijn met hun verblijf in de KmK. Een aantal is vooral blij dat ze een dak boven hun hoofd hebben, maar meestal is een onafhankelijke positie ten opzichte van de eerdere omgeving – m.n. loskomen van familie – een voornaam argument voor een plek in de KmK. Degenen die een training hebben gevolgd zijn zeer tevreden over de aldaar opgedane ervaringen, en ook de rol van de coach wordt bijzonder gewaardeerd. Opvallend is dat maatjes geen grote rol spelen in de beleving van de jongeren. Volgens veel betrokkenen is de afstemming van taken tussen maatjes en coaches als het gaat om ondersteuning van de jongeren niet duidelijk.

Een opsomming van verschillen tussen bedoeld en uitgevoerd beleid:

- De intake door verschillende personen is losgelaten en – mede om efficiency redenen - gewijzigd in een intake door één persoon.
- De projectleider (PL) ziet als belangrijkste doel van de KmK het behalen van een startkwalificatie. De coaches benoemen bijna allemaal de zelfstandigheid van de jongeren.
- Het gele/rode-kaarten-systeem wordt niet consequent - je zou ook kunnen zeggen: met enige soepelheid - uitgevoerd. Al te rigide hanteren van de maatregel zou wellicht leegstand doen ontstaan of jongeren zouden om minder zwaarwegende redenen het programma moeten verlaten. Een criterium bij de beoordeling is in hoeverre het gedrag de continuïteit van het

huis en van de stabiliteit van anderen beïnvloedt. Coaches taxeren de jongeren op hun goede intentie en het halen van de persoonlijke doelen en handelen daarnaar.

- Jongeren hebben allemaal veel geleerd van hun coach en waarderen de steun hogelijk. De coaches zijn het meest gericht op basale vaardigheden en de persoonlijke ontwikkeling van de jongere naar zelfstandigheid.
- Soms is er een wisseling van coaches (nodig) geweest.
- De trainingen worden gevolgd door degenen die aangewezen zijn door hun coach. Deze jongeren ervaren de trainingen als positief.
- De meeste jongeren hebben een bijbaantje naast hun onderwijs dan wel stage. Zij geven de noodzaak hiervan aan door te verwijzen naar de hoge huur.
- Coaches nemen meer afstand en besteden minder tijd aan de jongere naarmate de zelfstandigheid toeneemt en de persoonlijke doelen worden gehaald. Zij geven aan meer behoefte te hebben aan feedback van elkaar.
- De maatjes zijn bedoeld als aanvulling bij de ondersteuning van de coaches, maar functioneren niet als bedoeld. Matches met jongeren --krijgen nauwelijks een vervolg, met name door het niet nakomen van afspraken. Inmiddels zijn er reeds veranderingen ingevoerd.
- De contracten met jongeren zijn aangescherpt als ook de huisregels. Zo is de afspraak dat bezoek na 22.00u niet meer mag aanbellen.
- Huisvergaderingen vinden onregelmatig plaats, de meeste respondenten geven aan dat er vergaderingen plaatsvinden als daar behoefte aan is.
- Er vinden geregeld incidenten plaats tussen jongeren en de andere bewoners van de flat. Meestal is lawaai de oorzaak.
- Invoering van fasen in het Persoonlijk Actie Plan (PAP)⁴: elke fase verder geeft de jongere meer mogelijkheden. In de 4^e en laatste fase kan hij/zij zelfs hoofdbewoner van de wooneenheid worden. In de 4^e fase is het mogelijk dat jongeren initiatieven naar voren kunnen brengen. In hoeverre initiatieven daadwerkelijk tot iets concreets leiden is vooralsnog niet zichtbaar.
- Jongeren komen sporadisch met initiatieven voor een activiteit waaruit zou kunnen blijken dat ze de gezamenlijkheid in de KmK willen bevorderen. Er is echter nog geen initiatief van een jongere gerealiseerd.

De huismeester werkt voor de hele flat en is op afroep beschikbaar. Het gaat meestal om kleine mankementen in wooneenheden die snel herstel vergen zoals een kraan die vast zit of elektra die niet functioneert. Daarvoor hoeft niet eerst de servicedienst van Eigen Haard te worden ingeschakeld. Dat gebeurt overigens wel bij grotere voorvallen als ontstoppingen in de riolering. Maar hij wijst ook op de rommel die hij soms aantreft bij zijn ronde langs de wooneenheden. Sommige jongeren, maar vooral de bezoekers zijn niet altijd even netjes. Ook kinderen van bewoners die in de galerij spelen wijst hij op de rommel, en tevens spreekt hij de ouders en de jongeren aan bij teveel herrie. Kinderen kunnen in de tuin aan de achterkant spelen, maar mogen geen geluidsoverlast veroorzaken (bijv. voetballen). Hij wijst dan op het feit dat jongeren moeten studeren, en dat de kinderen in de beschermde speeltuin verderop terecht kunnen.

⁴ Fasen zijn: 1. Instruerende fase: regelen van minimaal benodigde zaken. 2. Begeleidingsfase: overleggen en motiveren. 3. Coachen: zelf oplossingen bedenken. 4. delegeren, overdragen van verantwoordelijkheid van de jongere.

- De huismeester heeft een goed zicht op de dagelijkse gang van zaken en wordt door jongeren en bewoners geaccepteerd als professional die hen wijst op onvolkomenheden. Daardoor wordt intussen veel lawaai vermeden en onnodige rommel verwijderd door de bewoners zelf.
- Er is sinds kort een bewonerscommissie waar ook enkele maatjes in zitten, deze is bedoeld om zaken die alle flatbewoners aangaan bespreekbaar te maken.
- De projectleider is zeer betrokken en domineert het dagelijkse gebeuren. Zij voert veel discussies over de uitvoering van het concept en past vervolgens veranderingen naar aanleiding hiervan toe.
- Samenwerkingspartners hebben geen structurele communicatie met elkaar over de gang van zaken in de KmK. Partners blijken bijvoorbeeld niet op de hoogte van dit onderzoek.
- Partners hebben een verschillende zienswijze op elkaars rol in dit project, met name op het zorgvlak.
- Op uitvoeringsvlak hebben de coaches in de regel contact met het ROC over hun functioneren en de aanwezigheid in de lessen, maar soms gaat er in de communicatie wel eens wat mis waardoor enkele jongeren onnodig voortijdig afhaken.
- Een nieuwe training genaamd Track-the-talent moet de jongeren een realistisch beeld van de arbeidsmarkt opleveren.

3.4 Toetsing aan de procestheorie

We refereren hier aan de punten die in 3.1.3 genoemd worden en geven weer in hoeverre de KmK Osdorp hieraan beantwoordt.

Betrekken we deze zaken op de procestheorie dan zien we dat bij de KmK op meerdere levensdomeinen wordt geïntervenieerd: wonen, onderwijs, zorg en sociale netwerken. Vanuit de theorieën met betrekking tot ecologische benadering is bekend dat dit meer effect kan opleveren dan interventies gericht op een enkel leefdomein.

Voor wat betreft de uitvoering door de professionals zien we dat er een gemeenschappelijke visie – uitgevoerd in een concept - is ontstaan van waaruit wordt gewerkt. Een enkel aspect in de uitvoering van dit concept wordt flexibel toegepast, namelijk het gele en rode kaartensysteem.

Het programma kent een brede inzet voor een groot aantal jongeren bij elkaar. De professionals zijn gekwalificeerd, de maatjes zijn weliswaar in opleiding, maar hebben de Inkr8 training doorlopen.

Het programma wordt gesteund door de politiek en uitgevoerd door enkele belangrijke partijen in de jeugdsector zoals Combiwel en ROCvA en er blijkt een zekere mate van ervaren succes.

Tenslotte hebben vele jongeren de trainingen Rots & Water⁵ en Inkr8⁶ gevolgd, wat kennelijk een positief effect op hen heeft opgeleverd. Als Track-the-talent goed bevalt dan draagt dit ongetwijfeld ook bij aan de algehele attitude van de jongeren en hun sociale netwerk.

Daarnaast heeft de KmK-organisatie oog voor een verzorgde omgeving getuige de energie die de huismeester hierin steekt.

Het enige aspect dat minder uit de verf komt is het eigenaarschap. Er zijn weliswaar enkele initiatieven bekend, maar nog niet operationeel. We schrijven dit grotendeels toe aan het feit dat het KmK-project pas in zijn tweede jaar zit en de onbekendheid met het werken aan eigenaarschap in een groot project (zie verder de aanbevelingen).

⁵ <http://www.rotsenwater.nl>

⁶ <http://www.inkr8.nl/>

4. Conclusies

In het algemeen kan worden gesteld dat de KmK Osdorp zich nog steeds verder ontwikkelt naar een optimale uitvoering van het concept.

Coaches

Het is duidelijk dat er veel praktische ervaring in de KmK nodig is om tot effectieve coaching van dit type jongeren te komen. Pas als eenmaal een zekere vertrouwensrelatie is ontstaan – in combinatie met de ruggensteun van de trainingen - gaat de jongere gedijen. Maar anderzijds blijft de praktijk weerbarstig en kan een terugslag bij bewoners makkelijk plaatsvinden door het verlies van een baantje, allerlei voorvallen met de burenbewoners, en ook miscommunicatie.

De coaches leggen uiteraard veel nadruk op de persoonlijke begeleiding van de jongeren. De vraag is – gezien het verschil in benoemen van de belangrijkste doelstelling van de KmK – of de professionals voldoende op één lijn zitten om het KmK-concept uit te voeren. Zij hebben weinig intercollegiale feedback en het is uiteraard niet bevorderlijk dat er tussentijds wijzigingen in het team plaatsvinden. Coaches zijn minder geneigd om naar de schoolvorderingen te kijken terwijl het behalen van een startkwalificatie een belangrijke doelstelling wordt genoemd. Theoretisch gezien lijkt de aanname dat maatjes taken kunnen overnemen van coaches evident, maar de vertrouwensrelatie met de coach ontwikkelt zich zo sterk dat de vraag is of een maatje ooit zover kan komen. Daarentegen neemt de coach ook steeds meer afstand bij toenemende zelfstandigheid van de jongere waardoor maatjes wellicht gemakkelijker kunnen instappen.

Jongeren

De stap naar zelfverantwoordelijkheid nemen blijkt na verloop van tijd wel te maken bij deze jongeren, maar de stap naar zelf initiatief nemen is veel groter. Op enkele uitzonderingen na lijkt het erop dat deze jongeren – soms noodgedwongen - in hun eigen wereldje blijven zitten. Er is in dit verband meer stimulans en begeleiding nodig voor deze stap.

De Inkr8 training is verplicht voor iedereen die daartoe wordt geïndiceerd door de begeleiding. Degenen die deze training hebben gevolgd wijzen zonder uitzondering op de positieve effecten, onder meer zelf conflicten oplossen. Maar zelfs in de alledaagse maatschappij hebben mensen er moeite mee om andere mensen aan te spreken op gemaakte afspraken. Wellicht dat de huismeester die hier intussen ervaring mee heeft en een geaccepteerde functionaris is in de omgeving als model kan dienen.

Buurtbewoners

Er blijft regelmatig onenigheid tussen jongeren en buurtbewoners (en hun kinderen) over lawaai en over rommel op de galerijen. Maar het wordt al minder en er zijn oplossingen bedacht zoals een sms-alert rondsturen bij een feestje. Bovendien spreekt de huismeester mensen aan die zich niet aan de regels houden en leert dat ook aan de betrokkenen.

Partners

Tegen de samenwerking tussen deelnemende partners wordt verschillend aangekeken getuige de wijze waarop de ene partner over de deelname van de anderen aankijkt. Op zich zijn de rollen voor iedereen redelijk duidelijk, maar de uitvoering en de communicatie hierover laat te wensen over. Hier spelen personeelsmutaties bij betrokken instellingen een rol, maar dat neemt niet weg dat partners die verantwoordelijkheid voor samenwerking hebben genomen deze vervolgens dienen na te komen.

Overigens is de regierol in het project van Combiwel onbetwist.

Projectleiding

De projectleider is doorgaans prominent aanwezig en houdt zich zeker niet afzijdig van inhoudelijke en persoonlijke zaken binnen de KmK. Dit geeft met enige regelmaat discussie die veelal aangepast beleid oplevert, hetgeen kennelijk tot effectieve verbeteringen in de KmK leidt. Gezien de theorie over het vermijden van chaos is dit - zeker in de beginperiode van de KmK - een voor de hand liggende handelwijze.

Overigens ligt er nu een voorstel om een gezamenlijk werkoverleg in te stellen waar reële casuïstieken besproken kunnen worden. Dat leidt ongetwijfeld tot een betere feedback en een betere afstemming van het werk.

Gezien bovenstaande is de algemene conclusie dat het oorspronkelijke concept in de uitvoering steeds wat wordt bijgeschaafd, maar de principes overeind blijven. Fase 4 in de zin van participatie en eigenaarschap staat echter nog in de kinderschoenen. Gezien de korte periode vanaf de start van de KmK in september 2011 is dit niet zo verwonderlijk.

5. Aanbevelingen

Coaches

Een betere afstemming van taken tussen coach en maatje is nodig. Dat vereist periodieke communicatie, waarbij de coach meer als casemanager zou kunnen opereren. Wellicht kan de mentor op school in dit proces betrokken worden. Bij dit overleg kunnen ook de (latent aanwezige) initiatieven worden besproken om de jongere het gevoel te geven dat hij/zij ertoe doet in de KmK.

Ook huisvergaderingen lenen zich voor bespreken van initiatieven richting eigenaarschap. Dat zou een vast agendapunt kunnen zijn.

Periodieke huisvergaderingen zijn nodig voor een vaste structuur en geven hoofdbewoners de kans om hun rol waar te maken. Coaches kunnen dan beter anticiperen in plaats van reageren op ontwikkelingen.

De overgang van werkzaamheden van de coach naar het maatje zal structurele aandacht behoeven. Feitelijk zou de overname van taken vanzelfsprekend, geruisloos moeten gaan, d.w.z. dat de jongere er minimaal "last" van heeft. Een overgangperiode zal dus helder omschreven moeten zijn waarbij ook gezamenlijke taken even aan de orde zijn.

Jongeren

Het is noodzakelijk dat de jongeren regelmatig worden geïnspireerd om hun functioneren binnen de KmK op een hoger plan te tillen, d.w.z. meer dan enkel in de contacten tijdens de periodieke voortgangsgesprekken met hun coach en de huisvergaderingen.

De jongeren zoeken in de vrije tijd hun vertier vaak bij de TV of PC, individueel, met flatgenoten of met vriend(in) en familie. Van deze media kan gebruik worden gemaakt door de jongeren voorbeelden van zelf geïnitieerde projecten te laten zien op video. Deze kunnen bespreekbaar worden gemaakt in huisvergaderingen en hen (nieuwe) ideeën opleveren.

Talenten van jongeren moeten zo mogelijk bij de intake al worden geregistreerd. Daarnaast zal continu aandacht moeten zijn voor activering. Wellicht dat tenminste 1 x per maand een "goede daad" of actie ten behoeve van de KmK dan wel de buurt(bewoners) kan worden voorgeschreven. Dat zou individueel of collectief mogelijk moeten zijn.

Jongeren kunnen – in het kader van vaardigheden aanleren – ook tijdelijk als een soort assistent-huismeester functioneren. Laat jongeren met een bepaalde instructie meelopen met de huismeester om ze zodoende te leren om mensen aan te spreken. Na verloop van tijd kunnen ze bepaalde taken overnemen en al doende meer eigenaarschap verwerven (zie o.a. Horjus en de Groot, 2004). Ook kan gedacht worden aan een periode meelopen in het kader van het wegwerken van een gele kaart.

Buurtbewoners

Activiteiten met de buurtbewoners kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de sociale cohesie in de buurt. Bovendien kunnen buurtbewoners onderdeel gaan uitmaken van het sociale netwerk van de jongeren en van de KmK als geheel.

Geadviseerd wordt om hier blijvend aandacht aan te geven. Het zomerbuurfeest kan hierin een mooie duurzame functie vervullen. Immers in de ontmoeting leert men elkaar beter kennen en waarderen.

Partners

Het oorspronkelijke convenant tussen samenwerkende partners dient opnieuw te worden besproken, geactualiseerd en vastgelegd. Ten minste twee keer per jaar

zouden de bestuurders de grote lijnen van de voortgang kunnen bespreken, opdat eventueel kan worden bijgestuurd.

Projectleiding

De promotie tot 'hoofdbewoner' is een nieuwe stap in de richting van meer sociale controle door de jongeren zelf. Maar de valkuil is dat jongeren zo'n functie ook kunnen beschouwen als zetbaasje van de KmK-leiding. Dan is het zaak om alle jongeren bijtijds van deze mogelijke functies op de hoogte te stellen en te betrekken.

Nu de eerste kinderziektes zijn overwonnen zou de focus meer moeten verschuiven naar het stimuleren van initiatieven door de coaches hierop te instrueren. Met name de initiatieven die richting eigenaarschap gaan moeten zoveel mogelijk worden gehonoreerd, onder meer door advisering en concrete ondersteuning van de betreffende jongere(n). Wellicht kan dit gepaard gaan met een meer democratische ontwikkeling van het project, zeker nu een stabiliseringsfase in zicht komt.

De daadwerkelijk honorering van initiatieven is belangrijk voor het welslagen van het KmK-concept, niet alleen als steun in de rug voor de initiatiefnemer, maar ook voor de KmK als geheel. Concretisering maakt initiatieven zichtbaar, deze kunnen dienen als voorbeeld en daarmee andere jongeren stimuleren, zeker bij gebleken succes.

Geraadpleegde bronnen

- Abma, R. (1990) *Jeugd en tegencultuur. Een theoretische verkenning*. Nijmegen: SUN.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211.
- Albrecht, G., Haspels, M. J. G. & Spanjaard, H. J. M. (2003). *Jonge AMA's. Competentiegerichte begeleiding van alleenstaande kinderen, jongeren en kindgezinnen in een kindwoongroep*. Amsterdam: PI Research. Methodiekhandleiding te bestellen bij Stichting Nidos.
- Anderson, E. (2004). The code of the street. In: Frampton, M.L., Haney-Lopez, I. & Simon, J. (2008). *After the war on crime: Race, Democracy and a New Reconstruction*. New York: University Press.
- Biesta, G. (2011) *Learning in Public Places: Civic Learning for the 21st Century*. Inaugural Lecture on the Occasion of the Award of the International Francqui Professorship to Prof. Dr Gert Biesta; Ghent, 17th February.)
- Boom, J., & Brugman, D. (2005). Measuring moral development in adolescents. In A. W. v. Haaften, T. E. Wren & A. E. J. M. Tellings (Eds.), *Moral Sensibilities and Education III. The adolescent*. (pp. 87-112) Bommel/London/ Paris: Concorde.
- Brinkman, E. (2011) *Projectplan. Kamers met Kansen project RIVA. Zuid West kwadrant Osdorp*. Amsterdam: Combiwel. Niet gepubliceerd.
- Bronfenbrenner, U. & Morris, P.A. (2007) The Bio-ecological Model of Human Development. In 'Handbook of Child Psychology'.
- Catalano, R. F., Berglund, M. L., Ryan, J. A. M., Lonczak, H. S., & Hawkins, J. D. (2004). Positive youth development in the United States: Research findings on evaluations of positive youth development programs. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 591(1), 98.
- Catalano, R.F., Berglund, M.L., Ryan, J.A.M., Lonczak, H.S., & Hawkins, J.D. (2004). Positive youth development in the United States: Research findings on evaluations of positive youth development programs. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 591(1), 98
- Combiwel (2013). Visie document Kamers met Kansen. Amsterdam: Combiwel. Niet gepubliceerd.
- Committee on the Rights of the Child (2009) *GENERAL COMMENT NO. 1. The right of the child to be heard*. Geneva: UN Convention on the Rights of the Child.
- Damon, W. (2008). *The path to purpose: Helping our children find their calling in life* Free Press.
- De Vos, H. (2012) *De echte oorzaken van voetbalgeweld en andere geweldsincidenten*. Gedownload van: <http://toegepastesocialewetenschap.blogspot.nl/2012/12/de-echte-oorzaken-van-voetbalgeweld-en.html>.

- De Winter, M., Horjus, B., & van Dijken, M. (2010). *Vreedzaam komt van school. Onderzoek naar de Vreedzame Wijk*. Utrecht: Universiteit Utrecht, H&P.
- Dekker, P. (1994). *Civil society. Verkenningen van een perspectief op vrijwilligerswerk. Civil society en vrijwilligerswerk I*. (No. 110). Den Haag: SCP.
- Dekker, P. (2004). De civil society als terrein en taak. *De Marge (2004) #1*, 15-21.
- Dekker, P. (2008). Civil society. In: Van Den Broek A., & Keuzenkamp, S, (Red.), *Het Dagelijks Leven Van Allochtone Stedelingen*, 78-200.
- DfES (2002) *Bullying: don't suffer in silence*, London: Department for Education and Skills.
- Dishon, T.J., Véronneau, M., & Myers, M.W. (2010) Cascading peer dynamics underlying the progression from problem behavior to violence in early to late adolescence. In: *Development and Psychopathology 22*, 603-619.
- Fisher, D. & Gruescu, S. (2011). Children and the Big Society: Backing communities to keep the next generation safe and happy. London: ResPublica. Retrieved on 30-1-2013 from:
http://www.actionforchildren.org.uk/media/810373/children_and_the_big_society.pdf.
- Flap, H., & Völker, B. (2005). Gemeenschap, informele controle en collectieve kwaden in de buurt. In: *Order*, 501, 5711.
- Fukuyama, F. (2001). Social capital, civil society and development. *Third World Quarterly*, , 7-20.
- Hart, R. A. (1997). *Children's participation: The theory and practice of involving young citizens in community development and environmental care* Earthscan London.
- Hilhorst P. (2011) *Sociale Veerkracht als vangnet*. Utrecht: Wiardi Beckman Stichting. Retrieved on 24-4-2013 from:
<http://www.wbs.nl/opinie/forum/1050/sociale-veerkracht-als-vangnet>.
- Horjus B., de Groot J., Muilwijk F., Niels. J. & Durville, S. (2004). [Waar een wil is....](#) Evaluatie van de Utrechtse JongerenTeams. Zeist: Horjus & Partners.
- Horjus B., de Groot J. & Horjus. N.B. (2006). Wennen, wonen, werken, wijzer worden en zelfstandig weer op weg gaan. Evaluatie van de Kamers met Kansen. Zeist: H&P/Rotterdam: SEV.
- Keizer, K., Lindenberg, S. & Steg, L. (2008) The spreading of disorder. In *Science*. Vol 322. p.1681-1685.
- Leathes, M. (2010) Conflict Leadership (Part-1). In: *The Indian Arbitrator*. Vol2, #10. P2-5.
- Lerner, R.M., Lerner, J.V., Lewin-Bizan, S., Bowers, E.P., Boyd, M.J., Mueller, M.K., Schmid, K.L. & Napolitano, C.M. (2011) Positive Youth Development: Processes, Programs, and Problematics. In: *Journal of Youth Development*. Vol 6, #3. P41-64.

- Lewin, K. (1939), Patterns of aggressive behavior in experimentally created social climates. , *Journal of Social Psychology*, 10:2 p.271.
- Linders, L. (2009). Niet de sterkste schouders. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 16(2), 13.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and Personality*. (third ed.). New York: Harper & Row.
- Scales, P. C., Benson, P. L., & Mannes, M. (2006). The contribution to adolescent well-being made by nonfamily adults: An examination of developmental assets as contexts and processes. *Journal of Community Psychology*, 34(4), 401.
- Sotkasiira, T., Haikkola, L. & Horelli L (2009). Building towards effective participation, A learning-based network approach to youth participation. In Barry Percy-Smith & Nigel Thomas (Eds.) *Handbook of Children's Participation: perspectives from theory and practice*. London: Routledge.
- Westheimer, J., & Kahne, J. (2004). What kind of citizen? The politics of educating for democracy. *American Educational Research Journal*, 41(2), 237.

Bijlage1 Onderzoeksstructuur

Doel is	Hypothese/mechanisme	Interventie	Theorieën	Indicator van succes (groen = jongere jongere en begeleidende zwart = begeleidende)
Jongeren (jong-volwassenen) in de KmK onderhouden een positieve interactie.	<ul style="list-style-type: none"> Als de leden van de doelgroep bij elkaar zijn kan er een positieve onderlinge beïnvloeding plaatsvinden zodat men elkaar verder helpt. Als we een diversiteit aan KmK-bewoners bijeenbrengen waardoor de sterkeren de zwakkeren ondersteunen. 	<ul style="list-style-type: none"> Samen wonen/bijeenbrengen in één pand/portiek. Bewonersvergaderingen. Trainingen. Activiteiten. 	<ul style="list-style-type: none"> Mensen worden het liefst geholpen door peers (Linders, 2009). Alleen als er een positieve sociale norm is (Boom & Brugman, 2005). 	<ol style="list-style-type: none"> Geholpen zijn/voel je geholpen door coach, of maatje medebewoner. Mensen houden zich aan de afspraken, aan hun doelen; stimuleren mij; geven complimenten/opbouwende kritiek.
De doelgroep is zelfredzaam-/ samenredzaam (samen met sociaal netwerk).	<ul style="list-style-type: none"> Als de doelgroep zelfstandigheidsvaardigheid en verwerft kan ze het dagelijks leven beter vormgeven. Als de doelgroep goed gebruik kan maken van het eigen netwerk (sociaal kapitaal) kan men het leven beter vormgeven. 	<ul style="list-style-type: none"> Rots en water (weerbaarheid). Inkr8 (Combikr8) (conflicthantering). 	<ul style="list-style-type: none"> Attitude: Ajzen, 1991. Social capital; bridging/linking social capital: Fisher & Gruescu 2011. 	<ol style="list-style-type: none"> Kan eigen woonruimte onderhouden. Heeft sociaal kapitaal gebruikt het/zet het zowel binnen als buiten KmK; heeft de sociale competenties om te zetten.
De doelgroep heeft competenties (kennis, vaardigheden) m.b.t. <u>zelfstandigheid</u> .	<ul style="list-style-type: none"> Als de doelgroep meer competenties verwerft met betrekking tot de situatie waarin ze leven en waarin ze komen te leven kunnen ze de uitdagingen die ze daar tegen komen beter aan. 	<ul style="list-style-type: none"> Trainingen (zie hierboven.) Bewonersvergadering. PAP: ijkmomenten 4x p.j. 	<ul style="list-style-type: none"> Attitude: Ajzen, 1991. 	<ol style="list-style-type: none"> Deelname aan trainingen. Beoordeling van het resultaat door de zelf en de coach/maatje.
De doelgroep in een positieve structuur te brengen en te houden.	<ul style="list-style-type: none"> Als de doelgroep in een zekere routine komt is het waarschijnlijker dat ze deze zullen kunnen continueren dan wanneer ze deze eerst zelf moeten initiëren. 	<ul style="list-style-type: none"> Intake als selectiemiddel. Kom je daar doorheen dan zou je voldoende basis moeten hebben. PAP. Wooneenheid: met elkaar leren koken Begeleiding m.b.t. focussen op doelen Aanleren van een dagritme/dagbesteding. Maatje als peer. 	<ul style="list-style-type: none"> Attitude: Ajzen, 1991. Competentieleren: Albrecht e.a., 2003. 	<ol style="list-style-type: none"> Mensen die door de training heen komen blijken voldoende basiskennis hebben/leerbaar te zijn. Scoren goed op trainingsresultaten. Maken vorderingen bereiken van hun doelen. Is in staat een dagbesteding te handhaven. Geen justitiecontacten.
De doelgroep neemt verantwoordelijkheid en voor de eigen leefomgeving/heeft eigenaarschap.	<ul style="list-style-type: none"> Als de doelgroep verantwoordelijkheid krijgt voor (delen van) het operationeel houden van de KmK, ontstaat er meer eigenaarschap en inzet voor de KmK. Als de doelgroep verantwoordelijkheid krijgt voor (delen van) het operationeel houden van de KmK, ontstaat er meer eigenaarschap voor het eigen ontwikkelingsproces. Als de doelgroep 	<ul style="list-style-type: none"> Maatjesproject. Levels (al enigszins herkenbaar in nieuwe PAP-formulier). Activiteiten samen met de omgeving/eigen initiatief. Hoofdbewoner als buddy (onderdeel van levels) (en kan leiden tot minder begeleidingsuren?). 	<ul style="list-style-type: none"> Competentieleren: Albrecht e.a., 2003. Leren door doen: Biesta, 2011. Westheimer & Kahne, 2007. Hart, 1997. 	<ol style="list-style-type: none"> De doelgroep heeft een geformaliseerde inbreng van een stem in de gezamenlijke zaken in de KmK; onderscheid gemaakt tussen 'grondwet' en 'bediscussieerbare' heeft het recht om de dagen'/lastige issues de orde te stellen. Betrokken bewoner zelf de motor van ontwikkeling. Betrokken bewoner trots op wat ze bereikt.

	<ul style="list-style-type: none"> • verantwoordelijkheid krijgt voor (delen van) het operationeel houden van de KmK, ontstaat er een gevoel van eigenwaarde. • Als de doelgroep verantwoordelijkheid krijgt voor (delen van) het operationeel houden van de KmK, wordt exploitatie van de KmK haalbaarder. 			<p>14. Bewoners worden coöperatief. beoordeeld/voere uit voor de KmK</p> <p>15. Actieve participat</p>
De doelgroep heeft de rust van een woongelegenheid Heeft financiële zelfstandigheid.	<ul style="list-style-type: none"> • Als jongeren een stabiele woonplek hebben, hebben ze meer rust om met hun eigen ontwikkeling bezig te zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> • Een woning hebben/bieden • Budgetteren; .inzichtelijk maken. • Doorverwijzen: schuldvereffening. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stress and strain: (Merton) in Abma, 1990. • Veiligheid: Maslow, 1970. 	<p>16. Jongeren wonen n plezier, naar tevre</p> <p>17. Hebben een finan stabiliteit (minima werken aan ophet schulden - kunnen rondkomen).</p>
De doelgroep heeft een zekere mate van emotionele stabiliteit/weerbaarheid bereikt.	<ul style="list-style-type: none"> • Als bewoners in de doelgroep van de KmK elkaar ondersteunen bevordert dit hun emotionele evenwicht.(niet enkel door woning opgelost! Denk aan seksueel misbruik, uit de kast komen). 	<ul style="list-style-type: none"> • Intake als selectie. • Coaching op maat. • Verwijzingen: Psycholoog/ opvoedpoli, ADHD(Busy People), Blowen (Jellinek). • Rots en water. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stress and strain (Merton) in Abma, 1990. 	<p>18. Bewoners zetten voor het nut van algemeen in de K ook daarbuiten) e over hun inzet tev</p>
De doelgroep heeft contact met positieve peers en volwassenen.	<ul style="list-style-type: none"> • Als de doelgroep een positieve peergroep heeft en positieve volwassenen ontmoet dan zal dat het ontwikkelingsproces van de doelgroep bevorderen (is eigenlijk het eerste doel). 	<ul style="list-style-type: none"> • Contacten/activiteiten met de omgeving bijv tuinfeest, politie, voetbalwedstrijd. Maatjes. 	<ul style="list-style-type: none"> • intergenerationaliteit : Scales e.a., 2006. 	<p>19. Bewoners hebben sociaal netwerk d stimuleert (en bes binnen de KmK.</p> <p>20. Idem buiten de K</p>
De organisatie kent een dusdanige vorm dat de bovenstaande doelen gerealiseerd worden.	<ul style="list-style-type: none"> • De huidige vorm van de KmK ondersteunt de bovenstaande doelen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaste goede intakeprocedure. • Eén woonflat; meerdere jongeren op een locatie. • Begeleiding in huis. • Vaste regelgeving. 	<ul style="list-style-type: none"> • plan-do-check-act cirkel (PDCA⁷). 	<p>21. Regelmatig voortgangsgespre de vaste coach.</p> <p>22. Alle regels en afs papier onderteken</p> <p>23. Plan-do-check-act hanteren.</p>

7 <http://en.wikipedia.org/wiki/PDCA>

Bijlage 2

Verschil Theorie en Praktijkbeschrijving KmK Osdorp

	1 Beschreven beleid	2 Praktijkbeschrijving KmK	Verschillen tussen 1 en 2
Intake			
Recrutering	<p>Instream vanuit ROCvA/LEC, eerste selectie, daarna eigen intake. Ook project Spirit 16+ (jeugdhulpverlening) levert klanten.</p> <p>Intakezaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Opleiding/stage - Bijbaan - Schuld < € 3000 - Ten hoogste lichte indicatie - Begeleidbaar <p>Beschikbare plaatsen KmK: 8 maatjes +/- 30 KmK bewoners +/- 30 bewoners van een lichter categorie</p>	<p>Alle intakes in Nieuw-West worden nu door één coach gedaan. Alle intakes legt zij aan de projectleider (PL) voor en in de regel gaat de PL tot nu toe altijd op haar aanbeveling af. Wel geeft de PL af en toe advies, soms laat ze een kandidaat extra komen en komt de PL ook even langs. Soms weet ze al dat het lastig gaat worden en is de PL er – als het kan – ook even bij.</p> <p>In overleg met School Maatschappelijk Werk (SMW) is een paar maanden geleden het aanraagformulier bijgesteld, alleen vult niet iedereen het goed in. De intake-coach belt een jongere voor een afspraak en vraagt dan nog extra na.</p> <p>Naast feitelijkheden zoals kan iemand het betalen, klopt het verhaal etc is het gedrag van de kandidaat belangrijk. Is een jongere echt gemotiveerd, is hij/zij echt zelfstandig etc.</p>	<p>Intake door 1 persoon (soms met PL)</p> <p>Bijgesteld uitgebreid aanraagformulier werkt nu beter</p> <p>Er is een gemiddelde bezetting van 70 jongeren.</p> <p>Er wordt een wooneenheid vrijgemaakt voor training en gesprekken (nr 72), want het is vaak druk en onrustig op nr 56.</p>
Intakeprocedure	<p>Screening op aanbod en in het bijzonder op maatjes</p>	<p>ROC biedt klanten aan uit eigen screening, daarna eigen screening met criteria door KmK. Soms glipt er een jongere door die grotere indicatie heeft dan gemeld bij intake. Ook aanmelding vanuit Spirit 16+.</p>	<p>Er glippen soms jongeren met een te zwaar verleden door. Deze vragen om relatief veel begeleiding.</p>
Contract	<p>Met elke jongere wordt een apart contract afgesloten en een map met alle regels meegegeven:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Huurafpraak - Persoonlijke doelen - Begeleiding <p>Maatjes krijgen een restitutie op hun huur.</p>	<p>Er staat nu meer in dan aan het begin van het project, m.n. verplichte deelname trainingen op aanwijzing coach.</p> <p>Maatjes moeten nogal eens wachten op hun restitutie.</p>	<p>Aangevulde map met huisregels</p> <p>Verplichte trainingen: bij absentie krijg je een gele kaart.</p> <p>Irritatie bij maatjes vanwege niet afkomen van restitutiegeld.</p>
Begeleidingsafspraken	<p>Met een toegewezen individuele coach worden doelen en afspraken vastgelegd in een PAP (Persoonlijk Actie Plan) en periodiek besproken. Daarnaast is er per eenheid een groepscoach waarmee periodiek huisvergaderingen worden belegd.</p>	<p>Soms wordt er gewisseld van coach als het niet klikt. Soms wordt er een maatje "gematcht" waarmee afspraken moeten worden gemaakt die het werk van de coach kunnen verlichten. Maar veel afspraken gaan niet door, worden (soms erg laat) afgezegd waardoor het maatjesproject niet uit de voeten komt.</p>	<p>Afspraken worden regelmatig gecancelled, daarop volgt waarschuwing dan wel gele kaart.</p> <p>Invoering PAP-fasen (toename verantwoordelijkheid), minder begeleiding.</p>
Concept			
Visie op begeleiden doelgroep	<p>De KmK Osdorp hanteert een zogenaamde integrale</p>	<p>Nagenoeg alle jongeren ervaren het coachen als zeer positief. Het</p>	<p>De visie wordt beïnvloed door</p>

Toetsing KmK-concept Osdorp

	<p>benadering van jong volwassenen (16-25) met een hulpvraag die hiermee een tweede kans worden geboden. Op zowel huisvesting, onderwijs als vaardigheidstraining worden voorzieningen getroffen waarbij de betrokkene onder begeleiding zijn persoonlijke doelen tracht te realiseren binnen een bepaalde periode.</p> <p>Onderwijskwalificatie is gericht op minimaal MBO-2-niveau: de startkwalificatie voor een kans op de arbeidsmarkt.</p> <p>In een gezamenlijke huisvestingssituatie met ten hoogste 4 personen wordt zowel individuele als groepsondersteuning op het vlak van schuldsanering, zelfstandig wonen, budgetteren e.d. geboden. Daarvoor worden trainingen georganiseerd, m.n. gericht op weerbaarheid en conflicthantering. Jongeren moeten na verloop van tijd met steeds minder begeleiding stappen naar zelfstandigheid kunnen zetten.</p>	<p>verandert hun houding in positieve zin. De jongeren leren allerlei basale vaardigheden als op tijd opstaan, naar school of naar stage gaan, schoonmaken (hoewel de meningen verschillen over wat schoon is), en samen huisregels bespreken.</p> <p>De coach en de trainingen helpen hen hierbij, met name Rots & water. Het is wel nodig om deze verplicht te stellen, want jongeren hebben meestal andere dingen te doen waarbij uit het onderzoek naar voren komt dat de meesten een drukke agenda hebben. Een meerderheid slaagt er geleidelijk aan in om conflicten eerst zelf op te lossen, en pas bij voortdurende van het conflict de coach in te schakelen.</p> <p>Naast interne begeleiding vindt ook groepsbegeleiding plaats in de huisvergadering</p>	<p>de incidenten – m.n. overlast - die hebben plaatsgevonden. Deze zaken houdt de blik op de uitvoering wel scherp.</p> <p>- De PL beaamt dat jongeren weinig ruimte in hun agenda hebben vanwege de noodzaak van bijbaantjes door de hoge huur.</p> <p>- Trainingen dragen bij aan het oplossen van "conflicten" als teveel herrie, niet of niet goed schoongemaakt e.d.</p>
Individuele begeleiding	<p>1 x per 2/3 weken adhv PAP. Er zijn jongeren met lichte(1u) en zware(4u) begeleiding.</p> <p>Daarnaast kan worden gematcht met een maatje, een HBO-student die 16 uur p/m ondersteuning levert en daarvoor slechts de helft van de huur betaalt.</p>	<p>De meeste coaches hanteren geen vaste tijdstippen voor de voortgangsgesprekken maar bellen daarvoor als het nodig is. Dat komt inderdaad meer voor bij de zwaardere gevallen.</p> <p>Maatjes worden via speed-date gekoppeld aan een jongere.</p>	<p>- Coaches houden geregeld voortgangsgesprekken, na verloop van tijd wordt de frequentie minder</p> <p>- Jongeren hebben niet altijd een maatje, er wordt vaak niet goed gecommuniceerd</p>
Groepsbegeleiding	<p>Huisvergadering 1 x per 6 weken met de groepcoach waarvan notulen worden gemaakt</p>	<p>Onregelmatige huisvergaderingen, soms alleen als het nodig is. Dat is meestal naar aanleiding van onenigheid tussen bewoners of het niet nakomen van de schoonmaaktaken.</p>	<p>- Geen vaste huisvergaderingen, vaak alleen als het nodig is</p>
Regelgeving	<p>Alle regels worden bij binnenkomst in een rode map verstrekt. Bij overtreding volgt een waarschuwing, daarna gele en rode kaartensysteem Drugs vrij.</p> <p>Regels tegen overlast</p>	<p>Of het voldoende is om alleen een map met regels mee te geven is de vraag. Regels komen pas echt goed in het vizier als ze overtreden worden, bijvoorbeeld bij klachten over geluidsoverlast. Zeker als de politie erbij is geweest volgt meestal een gele kaart voor de veroorzaker. Deze kan worden weggewerkt door opgegeven taken voor de PL te verrichten dan wel door een training geheel te volgen.</p>	<p>- Regels zijn strakker gemaakt, m.n. verplichting om aan trainingen deel te nemen.</p> <p>- Ook oplossingen van jongeren, bv sms-alert</p>
Samenwerking maatschappelijke organisaties	<p>ROCVa/LEC Deelgemeente Nieuw West EigenHaard DMO Verenigd in een stuurgroep</p>	<p>Er is een overeenkomst of convenant, maar niet iedereen kan beamen dat er een officieel document is. Er zijn afspraken gemaakt, maar er wordt nauwelijks over gecommuniceerd, er is geen officieel orgaan waarin zaken</p>	<p>- Er zit geen regelmaat in besprekingen over de gang van zaken of het moet op uitvoeringsvlak zijn, meestal n.a.v. een incident.</p>

Toetsing KmK-concept Osdorp

		worden besproken. Dat vond men bij de start niet nodig. Pas onlangs is er een voorstel voor een Uitvoerend orgaan gedaan.	
Participatie/ eigenaarschap	Na enkele maanden kunnen deze jongeren elkaar ondersteunen op verschillende vlakken zoals PC-support, koken, klusjes binnen de wooneenheid (procestheorie). Van consument naar producent van de eigen vooruitgang (Duncan e.a. 2007). Eigenaarschap komt dan in zicht.	Jongeren doen mee aan activiteiten georganiseerd door de KmK (buurtfeest, BBQ) tenzij ze moeten werken. Jongeren blijken eerst en vooral met zichzelf bezig te zijn, m.n. zorgen voor voldoende financiën i.v.m. de huur, aanwezigheid op school, op stage, trainingen volgen etc. Hier en daar doen jongeren gezellige dingen met elkaar zoals TV/film kijken, kletsen, en soms huiswerk maken, boodschappen doen en koken. Een enkeling heeft een idee om iets voor de KmK te doen, bv eten regelen op inschrijving, fitness. Maar een echt plan op papier zetten, uitwerken en regelen lukt nog niet. Er zijn coaches die dit stimuleren, maar er is nog niets zichtbaar Overigens lijkt het erop dat voor deze zaken nauwelijks tijd is vanwege de drukte van school + werk.	<ul style="list-style-type: none"> - Sporadisch samen boodschappen doen en koken, maar nog geen klusjes binnen de KmK aan de orde (misschien zitten de maatjes in de weg?) - Samen huiswerk maken - Peer-voorlichting over druggebruik (extern) - Initiatieven van jongeren worden (nog) niet gehonoreerd. Zodoende ligt het begrip Eigenaarschap nog ver weg. - Invoering van "Hoofdbewoner": de oren en ogen van de wooneenheid (dat kan alleen als een jongere naar een hogere fase is gepromoveerd. - Participeren in/met de buurt is fragmentarisch
Randvoorwaarden			
Huisvesting	EigenHaard stelt 72 eenheden ter beschikking	Bezetting dec 2012: 71	.
Faciliteiten	Eigen ruimte voor personeel (nr 56) tbv dossierwerk, intakegesprekken, lunchruimte, Huismeester Coaches PL Maatjesproject	Huismeester ma-do, daarbuiten altijd bereikbaar 6 Coaches + supervisor die intake doet. 2 coaches doen werkbegeleiding. 8 Maatjes (+ PL)	Huismeester is vertrouwd figuur, maar zicht op het weekend? Hij is wel telefonisch bereikbaar en komt op afroep. Ook coaches zijn altijd bereikbaar zijn. Rol voor maatjes?
Registratiesysteem	dossier	Zie bijlage voor huidige registratie	
Coaches	Gekwalificeerd voor hun taak (zie profiel Combiwel)		Sommige samenwerkingspartners twifelen aan de benodigde competenties van het personeel
Uitstroom			
Kenmerken doelgroep	Toespitsing op bepaalde vaardigheden zoals zelfredzaamheid, participerend vermogen, probleemoplossend vermogen, budgettering (onder meer door trainingen)	Moeizame weg naar opstellen huisregels. Trainingen niet voor iedereen, maar voor meeste deelnemers succesvol. Coaches ondersteunen jongeren naar believen op bepaalde probleempunten. Soms verwijzing naar psycholoog	
Succes- en faalfactoren	Werken aan PAP Voortgangsgesprekken en IB Trainingen Samenwerking partners	Afspraken niet nakomen Onnodige overlast Geen continuïteit in trainingsaanbod Onduidelijkheid over taken, te weinig communicatie en afstemming.	Communicatiehouding verschillend Onduidelijke overlastzaken